

כיצד מנהיג נבחר

Category: בא, שמות

לפני שבעים שנה קיבל הרבי את הנשיאות, ובדברים ספורים הניח את יסודות דרכה ופעולתה של חסידות חב"ד.

הכתרה

ביום רביעי האחרון התקיים טקס ההשבעה של נשיא ארצות הברית שזוהי בעצם מסיבת הכתרה. בהשגחה פרטית זה קרה בסמיכות לשבת הזו בה חסידי חב"ד מציינים שבעים שנה להכתרה וקבלת הנשיאות הרשמית של הרבי.

ההכתרה של הרבי אינה דומה כלל להשבעה, שם אין זמרים וכו', ובנוסף לכך, גם הדרך להכתרה הייתה שונה לגמרי.

הפוליטיקאים 'רצים' לבחירות ורודפים אחרי השררה, לעומת זאת מנהיגי ישראל האמיתיים בורחים מן השררה.

לא מזמן קראנו בתורה על משה רבנו, עת התגלה הקב"ה אליו בסנה וביקש ממנו שילך לגאול את עם ישראל ממצרים. משה מנסה להתחמק שוב ושוב. בהתחלה הוא אמר שפרעה לא ישמע בקולו, אחר-כך הוא טוען "והן לא יאמינו לי", שבני ישראל לא יאמינו לו, ואז הוא טוען שהינו בכלל "כבד פה וכבד לשון". רק אחרי שכבר נשאר בלי תירוצים הוא ביקש "שלח נא ביד תשלח" (שמות פרק ג'), במשך "שבעה ימים" (רש"י שמות ד, י) משה התווכח והתמקח כדי לא להיות המנהיג של עם ישראל.

את אותו סיפור מוצאים אצל הנביא ירמיהו. כשה' פנה אליו ואמר לו שעוד בטרם יצא מרחם אמו הוא הקדיש אותו לנביא, ירמיהו אמר "הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי". ירמיהו לא רצה להיות נביא ולהתנבא לעם ישראל. על-כך הקב"ה ענה לו "אל תאמר נער אנוכי". מדוע? "כי אתך אני" (ירמיהו פרק א).

התנהגות דומה ראינו אצל הרבי. אחרי הסתלקותו של הרבי הקודם, ביו"ד שבט תש"ן, החסידים פנו לרבי וביקשו ממנו שהוא ימלא את מקום חותנו, הרבי הקודם, אבל הרבי סירב בתוקף. כששאלו אותו: מי ימלא את מקומו של הרבי הקודם, הוא ענה: "אני לא יודע. יש עוד הרבה דברים שאני לא יודע, הרבי (הקודם) כבר ידאג לכך".

אבל חסידים הם פקחים ובמקום להתווכח הם פשוט פנו אליו בשאלות ששואלים רבי, והרבי בטוב ליבו ענה להם, בין אם אלו היו שאלות בפרנסה ברפואה ובוודאי בנושאים רוחניים, הרבי

הדריך ובירך את כל מי שבא לבקש את עצתו וברכתו ובכך הם בעצם קבעו עובדה בשטח שהוא הרבי.

כשבועיים לפני יום ההילולא הראשון, יו"ד שבט תשי"א, משלחת של שלשה חסידים ביקרה במערכות של שלושת העיתונים היהודים הגדולים בניו-יורק. באותם ימים היו מאות אלפי יהודים שדברו בשפת האידיש בארצות הברית ויצאו אז שלשה עיתונים יומיים חשובים בשפת האידיש שנדפסו במאות אלפי עותקים. (אחד מהם נקרא "פארווערטס").

אותו 'וועד' של שלשה חסידים סיפר לעורכי העיתון שחסידי חב"ד החליטו לקבל על עצמם את חתנו של הרבי הקודם כרבי, ושההכתרה הרשמית תתקיים ביום ההילולא הראשון ביו"ד שבט. עוד דיווחו העיתונים שהצפי לקראת האירוע שיגיעו אליו אורחים מכל רחבי העולם.

כאשר נודע לרבי על מה שהתפרסם בעיתון הוא קרא למזכירו האישי הרב חודקוב והורה לו להתקשר למערכות העיתונים ולפרסם הכחשה בשמו על מה שכתבו שביו"ד שבט תהיה 'קבלת הנשיאות'.

המזכיר נבהל מאוד ומיד פנה לשלשה מזקני החסידים וסיפר להם על ההוראה שקיבל מהרבי, והוסיף, שהוא ימתין עם הטלפון לעיתונים ובינתיים שינסו לעשות משהו בנידון.

הם מיד באו ל-770 ונכנסו לחדרו של הרבי. הרב קרזנובסקי ע"ה פרץ בבכי ואמר: "מה הרבי עושה לנו? אנו זקוקים לרבי!", הרב שמואל לויטין ע"ה, חסיד זקן ואיש חכם מאוד טען בפני הרבי שבעיתון לא כתבו שהרבי קיבל את הנשיאות, אלא רק כתבו שחסידיים קיבלו על עצמם אותו ל'רבי' ואת זה אי אפשר להכחיש. בסופו של דבר הרבי ויתר על ההכחשה. (מתוך: ימי בראשית עמוד 367 ואילך).

ההצהרה שסללה דרך

ביו"ד שבט, היום לפני שבעים שנה, התקיימה התוועדות חסידים ששימשה כמסיבת ההכתרה הרבי נשא דברים ואמר שמובא במדרש "אזלת לקרתא עביד בנימוסא", כלומר: כשבאים למקום מסויים צריך לנהוג לפי מנהגי אותו המקום.

זאת למדים מהסיפור על שלושת המלאכים שבאו לבשר לאברהם אבינו על לידת יצחק. אותם מלאכים נהגו כמו בני-אדם ואכלו מהאוכל שאברהם הכין עבורם, אף-על-פי שמלאכים לא אוכלים. זאת מכיוון שהם באו לעולם ונראו כבני אנוש, לכן הם התנהגו בהתאם.

לעומת זאת, כמשה רבנו עלה להר סיני ושהה שם ארבעים יום ולילה התורה מעידה עליו כי "לחם לא אכל ומים לא שתה" (שמות לד, כח). מדוע? היות והוא היה בחברת מלאכים שלא אוכלים ושותים לכן גם הוא נהג כמותם. בהתאם לכך הגמרא אומרת: "לעולם אל ישנה אדם מן המנהג" (בבא מציעא פו, ב) ולכן, המשיד הרבי, היות ובאמריקה כולם אוהבים לשמוע

'סטייטמענט' אז גם הוא ינהג כך.

"הסטייטמנט הוא", אמר הרבי, "שישנם שלשה אהבות: אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, שכולם דבר אחד ואי אפשר לחלק ביניהם". ואז הוסיף הרבי: "כשישנה אהבת ה' אבל אין אהבת ישראל זה סימן שחסר גם באהבת ה', לאידך גיסא כשישנה אהבת ישראל הרי סוף-סוף מגיעים גם לאהבת התורה ואהבת ה'", והוא ציטט דברים שאמר אדמו"ר הזקן ש"ואהבת לרעך כמוך" הוא כלי ל"ואהבת את ה' אלוקיך".

בהמשך ההתוועדות אמר מאמר חסידות. בחב"ד, הדבר שמסמל יותר מכל שהרבי קיבל על עצמו את עול הנשיאות זוהי אמירת מאמר. מאמר הוא דבר תורה המבאר נושא עמוק בתורת חב"ד שיסודו בקבלה עם הסקת מסקנות בעבודת ה'. המאמר נאמר במנגינה מיוחדת והחסידים מקשיבים לו בעמידה וכו'.

באותה התוועדות הרבי אמר לראשונה מאמר חסידות, ובתוכו הוא שזר דברי תורה בשם כל נשיאי חב"ד שקדמו לו, ואז הוא הוסיף שאדמו"ר חב"ד תמיד עשו והיו דוגמא חיה למה שהם תבעו ודרשו מהחסידים. למשל, בעניין של אהבת ישראל אנו רואים עד כמה הם מסרו את נפשם כדי לעזור ליהודי, והוא הביא דוגמאות בענייני אהבת ישראל מכל אחד מהנשיאים שקדמו לו.

אני רוצה לחלוק אתכם את הדוגמה הראשונה שהוא הביא מאדמו"ר הזקן, מייסד חסידות חב"ד. מסופר, שפעם באמצע תפילת יום כיפור אדמו"ר הזקן פשט את הטלית ויצא מבית הכנסת. החסידים התפלאו להיכן נעלם הרבי, עד שמצאו אותו בקצה העיירה בתוך בית של יולדת שכל בני משפחתה הלכו לבית הכנסת, והאם והתינוק נשארו בבית לבד בקור.

אדמו"ר הזקן חטב עצים, הדליק אש ובישל מרק עבור היולדת ועשה את כל מה שצריך לעשות כדי להציל את חיי האישה והתינוק. חסידיו שאלו אותו: "רבי, למה הטרחת את עצמך? הרי יכולת לשלוח את אחד החסידים שהיו עושים זאת בשמחה?" על כך ענה הרבי "מצוה בגדול" (התוועדות תשד"מ ח"ב ע' 627).

ההלכה היא שמותר לחלל שבת כדי להציל נפש מישראל. לדוגמה: מותר לנסוע לבית הרפואה בשבת כי אדם שנוסע לבית הרפואה הוא חולה שיש בו סכנה. ההלכה מוסיפה ואומרת שכשמגיע שאלה לרב האם לחלל שבת עבור אותו חולה והוא פוסק שצריך לחלל שבת עבורו על הרב בעצמו לעשות את זה ולא לשלוח מישהו אחר. מדוע? כי אנשים מסוגלים להסיק מכך שהסיבה שהרב מתחמק מהצלת נפשות היא בגלל שזה לא כל-כך כשר לחלל שבת עבור זה, והם ילמדו ממנו להתחמק כמוהו מהצלת נפשות בשבת.

זה מה שאדמו"ר הזקן אמר, שאם צריך ללכת לחלל את יום הכיפורים כדי להציל אדם מישראל הרי שזו "מצוה בגדול", מצוה על הרב לעשות את זה, ולכן הוא לא שלח שליח במקומו (שולחן ערוך הלכות שבת שכת, יג).

את ההתוועדות הרבי סיים באומרו שאף אחד לא ישכנע את עצמו שהנה בחרתם לכם אחד שהוא יעבוד ויזיע ויעשה את כל העבודה, וכעת כל אחד מכם יחיה חיים רגועים "תחת גפנו ותחת תאנתו", אלא על כל אחד לדעת שאת העבודה הקשה, אף אחד לא יעשה עבורו. "אני ישמח" אמר הרבי, "לעזור כמה שרק אפשר, אבל את השליחות שלכם אתם בעצמכם צריכים לעשות".

באותה התוועדות הניח הרבי את היסוד של כל עבודת חב"ד בדור השביעי: "אהבת ישראל", לדאוג ליהודי אחר בכל הלהט והמסירות.

מצווה אחת ואתה מחובר!

זהה מביא אותנו לפרשת השבוע בא, שבה אנו קוראים שהקב"ה ציוה את בני ישראל לקחת שה תמים ולהקריב אותו לקרבן פסח. בנוסף לכך, התורה מצווה שרק מי שמהול יכול לאכול מקרבן פסח.

רש"י על הפסוק מביא את דבריו של רבי מתיא בן חרש שמסביר מדוע הקב"ה בחר דווקא את אותם שתי מצות, קרבן פסח ומצות מילה: "היה רבי מתיא בן חרש אומר: הרי הוא אומר ואעבור עליך? הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו שנאמר ואת עירום ועריה, ונתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה" (בא יב, ו).

רבי מתיא בן חרש אומר שכשהקב"ה בא לגאול את עם ישראל ממצרים רובם היו מתבוללים ולא היו להם שום מצות. הם לא שמרו את מצות ברית מילה שניתנה עוד לאברהם אבינו ומאידך הם היו עובדי עבודה-זרה, כמו שהמדרש אומר "הללו עובדי עבודה-זרה והללו עובדי עבודה-זרה" (מדרש תהלים א, כ ועוד), וכדי להציל אותם מהתבוללות הקב"ה נתן להם שתי מצות כדי שתהיה להם זכות להיגאל ממצרים.

זהו היסוד של ההנהגה של הרבי במבצעי המצוות. המטרה היא לדאוג לכך שכל יהודי יקיים לפחות מצווה אחת כדי שהמצווה הזאת תחבר אותו עם הקב"ה. מצווה זה מלשון צוותא וחיבור, שאחד יניח תפילין השני יקבע מזוזה על הדלת, הנשים ידליקו נרות שבת קודש וכו'. את היסוד לכל זה הניח הרבי באותה התוועדות של יו"ד שבט הראשון: "באהבת ישראל נביא את הגואל".